

Ana Zwitter Vitez, Špela Arhar Holdt in Tadeja Rozman

4 GOVOR IN SPLETNA SLOVENŠČINA

4.1 Govor in spletna slovenščina – izročki

JANES

IJS
FILOZOFSKA
FAKULTETA

Govor in spletna slovenščina

Ana Zwitter Vitez
FHŠ Univerza na Primorskem, FF Univerza v Ljubljani
Špela Arhar Holdt
FF Univerza v Ljubljani, ZUS Trojina
Tadeja Rozman
FF Univerza v Ljubljani, ZUS Trojina

Ljubljana, 7. 7. 2016

JANES

IJS
FILOZOFSKA
FAKULTETA

- interdisciplinarno področje
- neraziskani rezultati
- pomembne družbene posledice

O čem bomo govorili

- specifikje govornjenega jezika
- zakaj in kako raziskovati govor?
- odnos med govorom, pisno in spletno slovenščino

Od jutra do večera ...

JANES

IJS FILOZOFSKA
FAKULTETA

1. stereotip: pišemo standardno, govorimo nestandardno

 tinka110
09.02.12
08:16

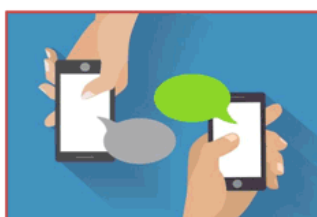
Spoštovani, knjižni jezik je eno, pogovorni pa drugo.
Knjižni jezik se uporablja v pisani besedi (vam kakšna ura učenja ne bi škodila), pogovorni pa v izreki.

 Odgovori Citiraj sporočilo Povezava

 Na vrh

JANES	IJS FILOZOFSKA FAKULTETA
<p>a velikokrat ne ostane le pri tem kar smo se lahko prepričali tudi med našim snemanjem</p>	<p>Antigona se je kljub temu odločila, da Polinejka pokoplje.</p>
<p>ma tu si lahko duol čez rit potjegneš</p>	<p>Igor-za tekmo bo pa jutri pomoje odloču tomažk hahaha +1 -0</p> <p># 18.08.2015 ob 08:52 Prijavi neprimerno vsebino</p>

Pišemo standardno, govorimo pa nestandardno?

Pa vendar: specifike govora

Sprotno tvorjenje besedil

[eem eem eee bom eee hitro povedal eee iz eee znam nardit a masažu](#)

Izgovorjava

[tu je blo ko truebla brez konca](#)

Interakcija s sogovorcem

[ja hvala lepa jst eee eee \[1 delno\] se seveda strinjam eee v veliki meri](#)

2. stereotip: na spletu pišemo, kot govorimo

Kako naj se otrok nauči pravilne slovenščine?

Je to danes v poplavi jezikovnih zmazkov sploh mogoče?

Ko smo mi hodili v šolo, je bila večina pisane besede s katero smo se srečevali, napisana pravilno. Knjige, časopisi, televizija, ravno tako plakati, slogani ...

Zdaj pa napak kar mrgoli in to v kao lektoriranih tekstih. Da o slogu ne govorimo. Luštna zbirka knjig za otroke, bralce začetnike. Vsak drugi stavek se začenja z in.

Prijateljica je lektorica pri eni od založb. Pravi, da je obup, da ima čisto premalo časa in da gre lahko samo enkrat skozi knjigo. Tekst dobi direktno od prevajalca in pravi, da je večina prevodov obupnih. /.../

Skratka, kako in kje naj se otrok nauči pravilne slovenščine, če je pa dnevno v stiku z neko spakedranščino.

Pa pustimo internet in SMS sporočila odstrani.

(med.over.net, Al' prav se piše ...?)

Še več stereotipov ...

Internet slabo vpliva na jezik.
Internet kvari slovenščino.

Mladi ne znajo več pravilne slovenščine.

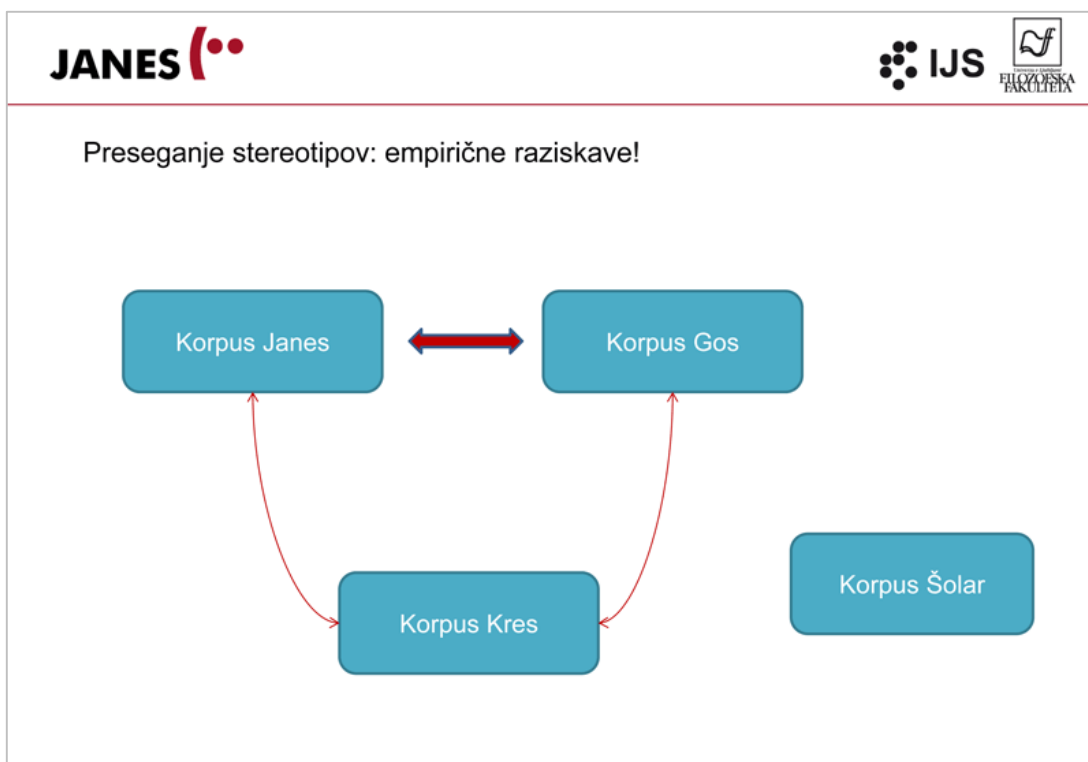
Preseganje stereotipov: empirične raziskave!

Korpus Janes

Korpus Gos

Korpus Kres

Korpus Šolar

JANES

IJS FILOZOFSKA FAKULTETA

Kako primerjamo korpusa med seboj?

>> najbolj tipične besede enega korpusa

Ključne besede:
- v opazovanem korpusu so pogoste,
- v primerjanem korpusu ni veliko.

NoSketch Engine

uporabnik: janes korpus: JANES v0.1.1 Forum podkorpus: Forum L2,3

Iskanje
Seznami
O korpusu

Shrani
Spremeni
nastavitve

NoSketch Engine

uporabnik: defaults korpus: GOS (govorni)

Iskanje
Seznami
O korpusu

Shrani
Spremeni
nastavitve

Seznam besed

Korpus: GOS (govorni)

Referenčni korpus: KRES (uravnoteženi)

Spremeni cilj in referenčni (pod)korpus

Stran 1 Pojdi Naslednja >

lemma	GOS (govorni)		KRES (uravnoteženi)	
	Frekvenca	Frekvenca/mil	Frekvenca	Frekvenca/mil
eee	23.232	20917.5	63	0.5
eem	2.979	2682.2	3	0.0
mhm	4.480	4033.7	214	1.8
aja	1.318	1186.7	134	1.1
mmm	1.525	1373.1	207	1.7
evo	308	277.3	0	0.0
ne_biti	249	224.2	0	0.0
nnn	245	220.6	7	0.1
aha	2.061	1855.7	1.247	10.4
aaa	290	261.1	86	0.7

Metapodatki v korpusu Gos

The screenshot shows the search results for the word "rekel" in the GOS corpus. The interface includes a search bar with the word "rekel" entered and a "Najdi" button. Below the search bar, there are options for search type: "Iskanje po pogovornem zapisu" (selected) and "Iskanje po standardiziranem zapisu". The results are displayed in a table with columns for "Pogovorni zapis", "Standardizirana oblika", and "Število pojavitev".

Pogovorni zapis	Standardizirana oblika	Število pojavitev
reku	rekel	885
reko	rekel	192
rekel	rekel	83
rek	rekel	27
rjeku	rekel	23
riku	rekel	18

gos

Iskanje po pogovornem zapisu Iskanje po standardiziranem zapisu

Uporabljaš [enostavno iskanje](#)

[Napredno iskanje](#)

-obseg:
milijon besed (112 ur posnetkov)

-vzorec:
demografsko reprezentativen vzorec govorcev v najpogostejših govornih situacijah

-sestava:
60% javni diskurz: mediji, predavanja, šolski pouk
40% nejavni diskurz: zasebni pogovori, delovni sestanki

>>> <http://www.korpus-gos.net/>

In še en stereotip: neuporabnost jezikoslovnih raziskav

Finance.si LIVE DANES BRANOST ČASOPIS eFINANCE BORZA MINIBON

Strani: 1

bacekjon sporočil: 735

[#823386] 30.05.10 10:29 [Odgovori](#) + 12

Ja, dokler bo država dušila realni sektor, bodo vsi hoteli biti družboslovci, pravniki, humanisti, in podobni mešalci megle. Ekonomistov pa fax očitno ne usposobi za ekonomijo... saj modeli očitno niso sposobni odpreti lastne firme.

In še en stereotip: neuporabnost jezikoslovnih raziskav

Finance.si LIVE DANES BRANOST ČASOPIS eFINANCE BORZA MINIBON

plagiatorstvo
K. T. Guttenberg, K. Markež

anonimne grožnje
G. Bush, K. Kresal, Z. Jelinčič, J. in U. Janša

literarne vede
Eva Pacher (*Čudoviti Klon*), David Benjamin (*Sedem*)

kadrovanje
"Ijudje kot kapital in potencial podjetij" (Jackson 1999)

profiliranje strank in njihovih kupnih navad
strategije ponudbe in oglaševanja (Shaw idr. 2001)

Zakaj raziskovati govor?

- proučevanje jezika
- standardizacija jezika
- učenje jezika
- razvojna psihologija
- zdravstvo (npr. prepoznavanje kognitivnih motenj, odpravljanje govornih motenj)
- jezikovnotehnološka orodja (npr. osebe z različnimi oviranostmi)
- sociološke vede
- ...

- interdisciplinarno področje
- neraziskani rezultati
- pomembne družbene posledice

Nekaj odličnejših (v glavnem frazeoloških) ponazoritev za nakazane skladenjske posebnosti neposredno ubesedovalnega govorenja: 1. popolne ponovitve: *Hodil je hodil, pa ni nikamor prišel. – Beli so beli zobje. – Stopi stopi k sosedu! – Priden priden, psiček.* 2. ponovitve nekako soodnosnega pomena: *Trpim, delam kot konj. – Joka, stoka. – Otroci so mi goli, bosí. – Pojdi, kupi. – Grem, bom videla.* 3. zveze ponovljenih izrazov s členkoma *pa in ne*: *Verjemi, ne verjemi, tako je. – Pameten pa, pameten! – Prijatelj gor, prijatelj dol.* 4. osebek in povedek sta isto: *Služba je služba – Trgovina je trgovina. – Vojska je vojska. – Siromak je siromak bil in bo ostal.* (t. i. istorečje ali tautologija). 5. zveza dovršnika in nedovršnika: *Čaka, ne dočaka. – To čim, ne iztočim. – Lovi, ne ujame. – Gleda, se ne nagleda.* 6. drugi izraz je stopnjevanje: *belo prebelo, strašno prestrašno, joj prejoj, bel belcat, sam samcat; lepo, prekrasno; miren, pohleven.* 7. zveza samostalnika in pridevnika iz iste podstave: *trapa trapasta, norec nori, prismođa prismojena, bik bikasti, štor štorasti.* 8. ponovitve vezniki: *Hodili smo in hodili. – Ne razumem pa ne razumem. – On pa ne in ne. – Otrok kot otrok. – Kupil ga bom in ga bom.* 9. ogovorilni glagolski izrazi: *Tebi je tako vidiš, smešno. – On je govoril vse mogoče, veš, jaz pa sem mu verjela. – Lej, sem pridi.* 10. členki: *Če hoče, pa naj bo. – To ti je bilo veselo na ribniku. – Potem pa še kaj mi verjemi! – Le kje se bo on poboljšal! – Kaj boš zabavljal!* 11. poudarni zaimki členki in podobno: *Kakšen čuden si! – Mislím, da je preprosto nor. – Kaj komarj, ampak mrzlica! – Tak povej že, kar hočeš! – Prav treba ti je bilo odpreti usta! – Tse ve, da bom storil, kakor ste želeli.*

vir: Jože Toporišič, Slovenska slovnica

Knjižni jezik

Vsak narod ima svoj knjižni jezik, z natančno določenimi pravili, zapisanimi v jezikovnih priročnikih. Je edina socialna zvrst, ki omogoča sporazumevanje po vsej Sloveniji in ima vsenarodno in narodnopovezovalno vlogo. Najstrožja zvrst knjižnega jezika se imenuje zborni jezik.

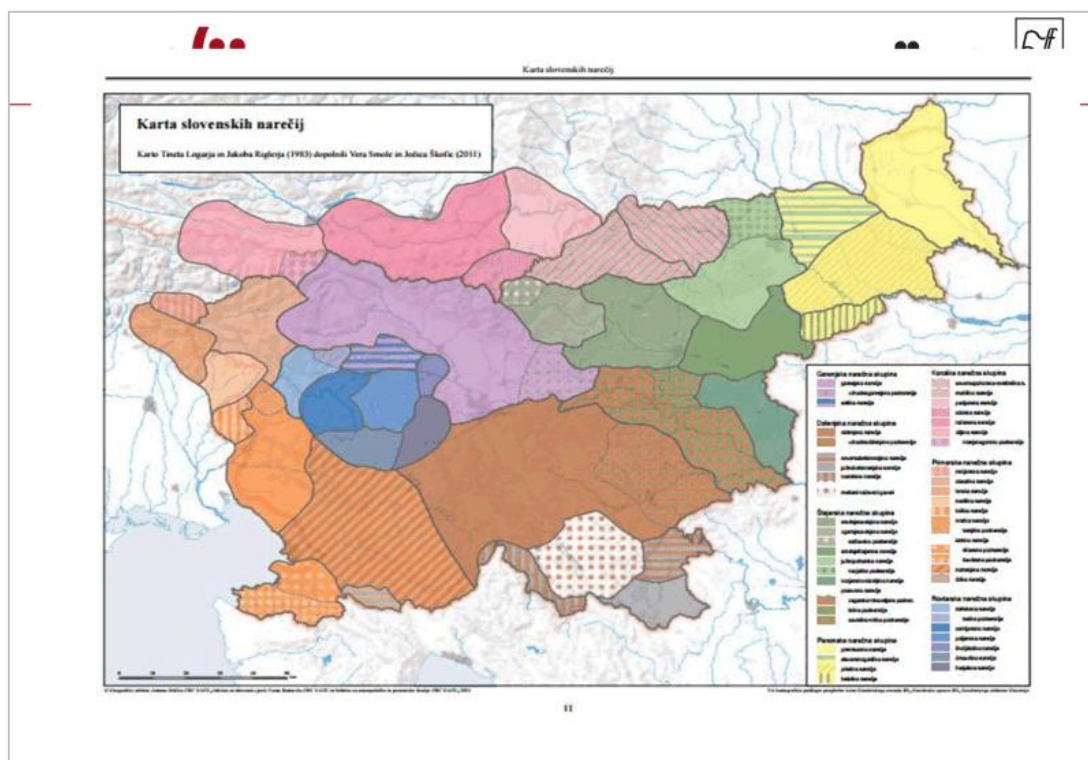
Uporabljamo ga za sporazumevanje v javnosti oziroma takrat, ko je naše besedilo namenjeno širšemu krogu ljudi. Skoraj vedno ga uporabljamo v zapisanih besedilih, včasih pa zborni tudi govorimo. Zborni jezik je npr. jezik medijev (televizije, radia, časopisov in revij), v njem poteka pedagoški govor v šoli, uporabljajo pa ga tudi drugi nosilci javnih funkcij, npr. politiki, duhovniki idr.

Pedagoški govor in učni pogovor

Kadar na pogovor nismo pripravljeni, vendar se od nas pričakuje knjižna izgovorjava, so v govoru dopustne manjše napake. Takrat nastane **knjižni pogovorni jezik**. To je bolj sproščena različica knjižnega jezika, ki se uporablja pri nepripravljenih pogovorih z ljudmi iz drugih slovenskih pokrajin. Dopusten je v govorjenih radijskih in TV-oddajah, ki potekajo v živo, v anketah, intervjujih ... Knjižni jezik dovoljuje le manjše odmikne od slovenske knjižne norme:

- o izpust končnega l-ja v nedoločniku (moraš odgovoriti, ne morem se učiti ...),
- o izpust neobstoječnih samoglasnikov, zlasti i-ja (so bli).

vir: Slovenščina 1, i-učbenik za slovenščino v 1. letniku gimnazij
(<https://eucbeniki.sio.si/slo1/index.html>)

Prihodnost jezikovnih tehnologij

Povej mi, s kom se družiš, in povem ti, kdo si.
Povej mi, kaj bereš, in povem ti, kdo si.
Povej mi, kaj voziš, in povem ti, kdo si.
Povej mi, kaj ješ, in povem ti, kdo si.
Povej mi, kako se znojiš, in povem ti, kdo si.

Povej mi **kar koli** in povem ti, kdo si.